

HAYAT BİLGİSİ/SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE PROBLEME DAYALI ÖĞRENME İÇİN PROBLEM DURUMLARI OLUŞTURMA

Zehra Nurdan BAYSAL*

Özet

Türkiye’de hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretiminde var olan durum, eğitim dünyasındaki gelişmelerle paralellik gösterememektedir. Ülkemizde yaygın olarak bireysel farklılıklar, öğrenme stilleri, farklı zekâ alanları gibi konulardaki gelişmeler dikkate alınmadan eğitim-öğretime devam edilmektedir. Kitapların çağa uygun hâle dönüştürülmesinde yavaş hareket edilmekte, yeni teori ve yaklaşımlardan habersiz kalınmaktadır. Hayat bilgisi ve sosyal bilgilerde kullanılacak farklı yaklaşımlardan bir tanesi de Probleme Dayalı Öğrenme modelidir. Hayat bilgisi ve sosyal bilgilerin öğretiminde probleme dayalı öğrenmenin kullanılabilmesi için öncelikle öğretmenlerin uygun problem durumları/problem senaryoları oluşturmaları ve öğrencileri probleme dayalı öğrenme hakkında bilgilendirmeleri gereklidir. Problem durumları/problem senaryoları; karikatür, pantomim, drama, fotoğraf/resim, makale, öykü gibi farklı materyal ve tekniklerden yararlanılarak oluşturulabilir. Bir problem durumu/problem senaryosu ile öğrencileri karşılaştırmanın farklı pek çok yolu bulunabilir. Problem durumunu sahiplenmenin en iyi şekli ise öğrencilere problemin çözümünde etkili olabilecek uzman rolü/rolleri verilmesidir. Bu makalenin amacı, öğretmenlerin ve konuyla ilgilenenlerin bu yeni model hakkında teori ve uygulama boyutunda bilgilendirilmesidir.

Anahtar sözcükler: Hayat bilgisi, sosyal bilgiler, probleme dayalı öğrenme, problem durumları, problem senaryoları.

Abstract

The situation of instruction of social studies in Turkey cannot show parallelism with the one in the world of education. In general, Turkish education disregards any development in fields such as personal differences, learning styles, different areas of intelligence. It neglects the need of modernizing coursebooks. Moreover, educators are mostly unaware of new pedagogic theories and approaches. One of the different approaches which can be used in the instruction of social studies is Problem-Based Learning Model. To be able to apply Problem-Based Learning Model in the instruction of social studies, teachers need to form problem cases/scenarios, and inform the students about problem-based learning. Problem cases/scenarios can be formed by using different techniques and materials such as caricatures, pantomime, photographs/pictures, articles and short stories. There are many ways to make students encounter a problem case/scenario. The best way of making students claim on problem cases is to cast them in roles of experts in problem solving processes. The objective of this article is to inform teachers and the readers who are interested in the theoretical and practical sides of this new model.

Key words: Social studies, problem-based learning, problem

Günlük hayat sayısız problemlerle doludur. İnsanlar o kadar çok problemle karşılaşmaktadır ki, bu problemler değişik şekillerde kategorize edilebilir: kişiler arası problemler, çevre problemleri, sağlık problemleri, iş problemleri, çocuk yetiştirme problemleri vs. Çocukluktan yetişkinliğe doğru insanların hayatlarında sorumluluklar artmakta, dolayısıyla karşılaşılan problemler de çeşitlenmektedir. Eğer bilinçli olarak aile ve okul ortamlarında problemleri tanımlayıp onlara nesnel yaklaşarak problemleri çözme becerisi edinilmemişse, yanlış kararlar alma ihtimali de artabilir. Bu durumda bireylerin hem kendilerini hem de çevrelerindeki diğer insanları bu problemlerin kötü sonuçlarına ortak etmeleri kaçınılmazdır. Bu gözlemi, her

---

Yazışma adresi: *Öğr. Gör. Dr. Zehra Nurdan Baysal, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, nurdanbaysal@hotmail.com.

gün medyaya yansıyan sonucu kötü, pek çok *problem durumuyla* karşılaşılması doğrulamaktadır. Oysa problemlerin varlığı bir gerçekse ve her aşamada istenilmese de problemler hayatın bir parçasıysa, ailelerin ve okulların çocuklara problem çözme becerisi kazandırması gerekmektedir.

Türkiye'deki okullarda kitaplarda sunulan bilgiler öğrencilerin problemleri hissetmelerine ve çözümlerine yönelik çalışmalarına uygun değildir. Henüz Türkiye'de okulların çoğunda uygulanamayan probleme dayalı öğrenmenin temelleri, neredeyse asırlık bir model olan yaparak-yaşayarak öğrenmeye dayanmaktadır. Bu öğrenme sürecinde öğrenciler, gerçek hayat problemleriyle yüz yüze geldikleri için, gerçek hayatta insanların yaptıkları gibi, bilgiyi yapılandırır, mantık yürütür ve uygulamak için zihinsel beceriler geliştirirler. Çünkü, probleme dayalı öğrenmede öğrenciler -durum ilgilerini çektiyse- öğrenme ihtiyacı duyarlar. Böylece bu öğrenme modeli, öğrencilerin gerçek hayattaki sayısız problemle baş edebilmeleri için deneyim ve ustalık kazanmalarını sağlar (Shepherd ve Cosriff, 1998). Bu süreci sıkça yaşamış öğrenciler, yaşamlarında problemleri olağan karşılarlar ve doğru karar vererek çözüme ulaşmak için çaba harcamaya kanalize olurlar. Ayrıca öğrenciler, zenginleştirilmiş bir eğitim ortamında aktif olarak katılım fırsatını buldukları sosyal bilgiler derslerine karşı daha olumlu tutum göstermektedirler (Öztürk ve Baysal, 1999).

Bu makalenin amacı, genel olarak probleme dayalı öğrenme hakkında torik bilgi vermek ve bu bilgilerle bağlantılı olarak problem durumlarının/problem senaryolarının oluşturulması hakkında örnekler sunmaktır. Probleme dayalı öğrenmenin pedagojik temellerini 1910'lu yıllarda John Dewey atmıştır (Collette ve Chiappetta, 1989). John Dewey etkili bir problem çözme için aşağıdaki adımları savunmuştur: (1) problemin tanımlanması, (2) hipotezler geliştirme, (3) hipotezleri test etme ve (4) en uygun hipotezi seçme (Aktaran: Henson ve Eller, 1999: 343). Mantık sırası değişmeksizin probleme dayalı öğrenme sürecinin basamak sayısı değişebilmektedir. Çizelge 1'de probleme dayalı öğrenme sekiz basamakta değerlendirilmiştir.

Çizelge 1. Probleme Dayalı Öğrenme Süreci

1	Problemi keşfetmek.
2	Bilinenlerle problemi çözmeyi denemek.
3	Bilinmeyenleri ve bundan dolayı bilinmeye ihtiyaç duyulanları belirlemek.
4	Bir araştırma plâni hazırlamak.
5	Kendi kendine çalışmak ve hazırlanmak.
6	Grupta yeni bilgileri paylaşmak.
7	Problemi çözmek için bilgiyi kullanmak.
8	Problem çözme süreci üzerinde tekrar düşünmek.

Kaynak: Meyer Ohle, 2003.

Bir başka şekilde probleme dayalı öğrenme oturumlarının akışı aşağıdaki gibi şematize edilmiştir:

Çizelge 2. Probleme Dayalı Öğrenme Oturumlarının Akışı

• Problem/ senaryo sunumu	→	• Problemin İncelenmesi ve yanıtlanması gerekten soruların saptanması	→	• Araştırma	→	• Problemin çözümü
------------------------------	---	--	---	-------------	---	-----------------------

Kaynak: Ün Açıkgöz, 2002: 224.

Görüldüğü gibi probleme dayalı öğrenme, bir süreci kapsamaktadır. Pek çok kaynakta probleme dayalı öğrenme “problemi tanımlama” basamağı ile başlamakla birlikte, günlük hayatta da olduğu gibi aslında problemlerle tanımlanmış bir şekilde karşılaşılmamaktadır. Problem bir engeldir, eğer bireyin içinde bulunduğu

durumla, olmasını istediği durum arasında bir engel varsa ve bireyde bir gerilim yaratıyorsa, o birey için bir problem durumu söz konusudur (Ülgen, 1997: 135). Saban (2002), eğitim ortamlarında probleme dayalı öğrenme yaşantılarının plânlanması ve uygulanmasında kullanılabilir bir öğretim stratejisinin aşamalarını problemi tanımlayana kadar dört basamakta göstermiştir. Bu basamaklar Çizelge 3'te sunulmuştur.

Çizelge 3. Problem Durumu Oluşturma Basamakları		
	Basamaklar	Yapılması Gereken Etkinlikler
1	Bulma	Öğrenciler, için bir problem durumu bulunur.
2	Hazırlama	Öğrenciler, problem durumuna hazırlanırlar.
3	Karşılaşma	Öğrenciler, problem durumu ile karşılaşırlar.
4	Saptama	Öğrenciler, problem durumu hakkında ne bildiklerini, ne bilmeleri gerektiğini ve kendi fikirlerini teşhis ederler.

Kaynak: Saban, 2002: 160.

Barth ve Demirtaş, (1997) ise problemi belirleme basamağından önce “deneyim aşaması” ve “çelişki ve belirsizlik aşaması” olmak üzere iki aşama tanımlamışlardır. Aşağıda problemin bulunması, öğrencilerin probleme hazırlanması, problemin sınıfta sunulması ve öğrencilerin gireceği role karar verilmesi ile ilgili açıklamalar yer almaktadır.

Problemin Bulunması

Herhangi bir problemin çözülmesi için önce problemin bulunması ve tanımlanması gerekir (Chapin ve Messick, 1992). Problemsiz hiçbir şey araştırılmaz. Bu yüzden araştırma süreci çözülmeyi bekleyen bir sorunla başlamalıdır (Van Cleaf, 1991). Bu durumda problemin sınıfta sunulmasına kadar öğretmenlere önemli görevler düşmektedir. Bir öğretmen, problemi oluşturan kişi olarak daha öğrenciler eğitim-öğretim dönemine başlamadan önce çalışmalarını başlatmalıdır. Öğretmen öncelikle, probleme dayalı öğrenmeyi bütün ünite boyunca bir öğrenme modeli olarak mı, yoksa yalnızca belli durumlarda mı kullanacağına karar vermek zorundadır. Bu durumda problemler iki şekilde oluşturulabilir. Birinci yol öğretmenin veya öğretmen grubunun ders yılı başlamadan önce problemi hazırlamasıdır. Bu problemler özel içerik ve becerilere yönelmektedir. İkinci yol ise anında ortaya çıkan problemlerden oluşur. Öğrenciler bu durumla ilgilenir, öğretmen de bu durumu onların hayatlarıyla bağdaştırmaya çalışır (Delisle, 1997).

Fincham ve diğerlerine göre, probleme dayalı öğrenme yeni bir program sunmaz ama aynı programda farklı bir öğrenme metodu sunar (Aktaran: Wang, ve diğerleri, 1998). Bu durumda öğretmen programın amaçlarından haberdar olmak zorundadır. Öğretmen uygun problemi bulabilmek için öncelikle konuyla yakından ilgilenmeli, iyi problemler ortaya çıkarabilmek için birtakım materyallere göz atmalıdır (Delisle, 1997). Probleme dayalı öğrenmeyi kullanacak öğretmenlerin derse hazırlıkları tek bir kitaba göz atmakla bitmemektedir. Öğretmen, pek çok kaynağı incelemeli, pek çok soru sormalı ve konu üzerinde ayrıntılarıyla düşünmeli, not tutmalı ve gerektiğinde kaynaklara yeniden dönmelidir. Bu aşamada öğretmen, öğrenilecek konunun içeriğini, amaçlarını ve kazanılacak becerileri birbiriyle bütünleşecek şekilde parça parça plânlamalıdır.

Öğretmenin zihninde bu temel alt yapı oluştuktan sonra sıra “problem ifadesini oluşturmaya” gelmiştir. Problemi formüle etme zorluğu öğretmenin karşısına bu noktada çıkmaktadır. Çekirdek zorluk, problemin kendisidir. Yüzeyle problemi formüle etmek önemsiz gibi görünür. Aslında verilen zaman içinde bitebilecek, eğitim amaçlarını karşılayacak bir gerçek yaşam problemi bulmak zordur (Shepherd ve Cosriff, 1998). Çünkü öğretmenler öğrencilerin karakteristik özelliklerini ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmalı ve öğrenciler için yakın çevrede gerçekleşen ilginç ve güncel olayları sınıfta kullanmak için çaba harcamalıdır. Bu sayede öğrenciler, okul yaşantıları ve gerçek hayat deneyimleri arasında anlamlı bağlantılar kurabilirler (Saban, 2002).

Ayrıca etkili problemler öğrencilerin ilgilerini, motivasyonlarını ve bilimsel kavramları derin düşüncelerini sağlar. İyi problemler, öğrencilerin senaryoda verilen bilgi üzerinde yargılarda bulunmalarına ve fikirlerini formüle etmek için sorular sormalarını sağlar (Wang ve diğerleri, 1998). O hâlde denilebilir ki, problem seçimi zor, bir o kadar da önemli bir basamaktır. Çünkü problemin Çizelge 4'teki durumları karşılıyor olmasına dikkat edilmelidir.

Çizelge 4. Problemin İçermesi Gereken Özellikler	
PROBLEM	
1	Öğrencilerin ilgilerine, bireysel ihtiyaçlarına, değerlerine, deneyimlerine, olgularına, kültürlerine ve öz geçmişlerine dayanarak oluşturulmalıdır.
2	Program amaçlarıyla örtüşmelidir.
3	Beceri kazanmayı sağlamalıdır.
4	Disiplinler etrafında birleşmeye uygun olmalıdır.
5	Üzerinde düşünülebilecek önemli kavramlar içermelidir.
6	Öğrencilerin toplumla iletişim kurmalarına elverişli olmalıdır.
7	Okulda öğrenilenlerle yaşamdaki ilişkilerin anlamını kavratmalıdır.
8	Öğrencileri yüksek düzeyde düşünmeye, yaratıcılığa ve bilgilerin daha iyi sentezini yapmaya zorlayıcı olmalıdır.
9	İyi yapılandırılmalı, cevapları içinde verilmemelidir.
10	Açık uçlu olmalıdır.
11	Gerçek yaşamı elverdiğince yansıtmalıdır.

Kaynak: Armstrong, 1980 (1-2); Delisle, 1997 (1-2-3); Torp ve Sage, 1998 (1-2-4-5-6-7); Shepherd ve Cosruff, 1998 (8-9-10-11).

Bulunan problem Çizelge 4'te sunulan kriterlerin çoğunu karşılıyorsa öğrencilerin sürece olan tepkileri güçlü olacak ve problem üzerinde çalışmak onlara süreç boyunca cazip gelebilecektir. Öğretmenler bütün bu ihtiyaçları karşılayacak problemleri, toplumun her kesiminden insanlarla konuşarak, gazete ve dergileri tarayarak, programları inceleyerek ve bunlar üzerinde düşünerek bulabilirler (Torp ve Sage, 1998). Bunların dışında ders kitaplarındaki konu ya da temalar, şarkı sözleri, şiirler, çocuk hikâyeleri, efsaneler, reklâmlar, kişisel deneyimleri, filmler, magazin haberleri de değerlendirilerek uygun problem durumları/problem senaryoları oluşturulabilir (Stepien ve Pyke, 1997).

Öğrencilerin Probleme Hazırlanması

Bu aşamada amaç, problem çözmeye dayalı öğrenme modeli ile ilk defa tanışan öğrencileri desteklemektir. Bu destek, öğrencilerin yaşları, ilgileri ve sahip oldukları ön yaşantıları ile problemin doğasına bağlı olarak farklı formlar alabilecektir. Burada, küçük ve basit problemler üzerinde gerçekleştirilecek probleme dayalı öğrenme etkinliklerinden sonra öğrencilerin daha büyük ve daha karmaşık problemlerin çözümüne yönlendirilmesi, bir öneri olarak getirilebilir (Saban, 2002: 215). Öğretmen bu basamak için kaç aşamalı bir probleme dayalı öğrenme süreci uygulayacaksa bu süreç hakkında öğrencileri bilgilendirmeli, hatta süreç boyunca öğrencilerin görebileceği şekilde basamakları sınıfın bir köşesinde yazılı bulundurmalı ve gerektilikçe bu basamaklara atıfta bulunmalarını sağlamalıdır.

Problemin Sınıfta Sunulması

Problem seçildikten sonra, öğrencilere bunu sunma yolları araştırılmalıdır. Bazı durumlarda problem çok sade bir şekilde tanımlanabilir. Bazen de, öğrencilere ham veriler sunulabilir. Öğretmen tarafından sorulan bazı soruların yardımıyla, problem sınıf tartışmaları sonucunda belirlenebilir. Bir başka şekilde problem, videolar, teypler, kısa makaleler ve benzeri yollarla sunulabilir. Öğrencilerin kendilerinin problemi anlamaları çok önemlidir. Eğer bir anlaşmazlık olursa bu çalışmalardan hiçbir verim elde edilemeyebilir (Armstrong, 1980).

Problemin sınıfta sunulma yolları öğretmenlerin araştırmalarından elde ettikleri bilgilere ve yaratıcılıklarına bağlıdır denilebilir.

Öğrencilerin Gireceği Role/Rollere Karar Verilmesi

Öğretmenler problem çözme sürecine öğrencilerin daha güçlü bir şekilde katılımını sağlamak için role/rollere karar verirler. Probleme farklı rollerden bakmak, konuyu farklı açılardan ele alma şansı sağlar. Öğrencilerde merak uyandırma ve bağlantılar kurma şansını sağlayacak perspektif/perspektifler hangisidir? Bu soruya verilecek cevap öğrencilerin problemi ve araştırmayı sahiplenmelerini ve çözüm için kişisel yatırımlar yapmalarına yardımcı olur. *Ormanların yok edilme tehlikesi* probleminde, kanun koyucu, keresteci, çevreci ve perakendeci perspektiflerinden durumun nasıl görüldüğünü düşünmek oldukça ilginçtir (Torp ve Sage, 1998). Burada önemli olan, karşılaşılan bir problemi belli bir çözüme kavuşturmak için, öğrencilerin problem durumu hakkında derin bir anlayış ve bilinç geliştirmelerini sağlamaktır (Saban, 2002). Fakat öğrencilerin girdiği rol ne olursa olsun önemli olan bu rollerdeki kişilerin bakış açılarının dikkate alınmasıdır. Belirli bir perspektiften problem hakkında düşünmesi gereken öğrenciler, gerçek dünya problemlerinin objektif bir şekilde çözüldüğünü de öğrenirler (Howard, 1999). Farklı perspektiflerden bakmak ayrıca öğrencilerin empati yeteneğinin de gelişmesini ve böylece gerçek yaşamda da problemlerin daha kolay çözülmesini sağlayabilir.

Literatürden Bir Problem Durumu Örneği

Probleme dayalı öğrenmede problemin bulunması, öğrencilerin probleme hazırlanması, problemin sınıfta sunulması ve farklı perspektiflerden bakmanın önemi ile ilgili açıklamalardan sonra, aşağıda 1980 yılında David G. Armstrong tarafından sunulmuş problem durumunun çevirisi verilmiştir. Bu süreçte, (1) problemi tanımlama, (2) olası çözümler bulma, (3) veri toplama ve (4) çözümleri değerlendirme olmak üzere dört basamak kullanılmıştır. Öncelikle öğretmen, öğrencilerine ham verilerle oluşturulmuş bir tablo sunmuş ve öğrencilerin bu ham veriler üzerinde düşünmelerini sağlamıştır.

Çizelge 5. 1890, 1900 ve 1910 yılında Irklara Göre Linç Edilen Kişi Sayısı			
	Siyahlar	Beyazlar	Toplam
1890	96	11	107
1900	106	9	115
1910	67	9	76

Kaynak: Armstrong, 1980: 199.

Öğretmen tabloyu tahtaya çizmiştir. “Tahtaya yazdığım istatistiklere dikkatle bakmanızı istiyorum. Bu bizim üzerinde çalışacağımız problemi gösteriyor” ifadesiyle öğrencilerinin dikkatini çekmiş ve “Bana ne gördüğünüzü söyleyin” diyerek onlardan verileri irdelemelerini istemiştir. Üzerinde biraz konuşulduktan sonra 1900-1910 yılları arasında linç edilen siyah sayısıyla 1890-1900 yılları arasındakilerde önemli değişiklikler olduğu vurgulanır. Öğretmen ve öğrenciler arasında tartışmaya devam edilir. Öğretmen konuşulandan *tanındık olunmayan bir durumla* karşı karşıya olduklarını söyler ve “Üzerinde çalıştığımız bilgide karışık olan durum nedir?” diye sorar.

Öğrencilerden bir tanesi “1890’dan 1900 yıllarına kadar daha fazla siyah linç edilmiştir, fakat 1900-1910 yılları arasında daha az siyah linç edilmiştir” der. “Bir şeyler olmuş olmalıdır. Yani neden 1900-1890 yılları arasında daha çok siyah linç edilirken 10 yıl sonra bu sayılar azalmıştır?” diye sorar. Öğretmen, “Bu bir sorundur değil mi? Henüz elimizde yeterli bilgi yok, fakat gelin genel soruları düşünelim. Üzerinde çalıştığımız problemin ne olduğunu tekrar tanımlayın ve onu tahtaya yazın.” der.

Problem: 1890-1900 yılları arasında linç edilen siyah sayısı 1910'dakinden daha fazladır. 1910'da linç edilen siyah sayısının azalmasına neden olan şartlarda değişim var mı? Eğer varsa bu değişimler nelerdir? Problem bu şekilde tahtaya yazılır. Problem tanımlandıktan sonra "olası çözümler" basamağında öğretmen ek tablolar da vererek öğrencilerin siyahların linç edilme nedenlerindeki değişimler üzerine hipotezler kurmalarını sağlamıştır. Daha irdeleyici olması açısından bu ek tablolar ve tabloların incelenmesi ile öğrencilerin savunduğu hipotezler aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 6. 1890, 1900, 1910 Yılında Okuma-Yazma Bilmeyenlerin Yüzdesi			
	Siyahlar ve diğer beyaz olmayan ırklar	Yerli Beyazlar	Başka Ülkede Doğan Beyazlar
1890	%56,8	%6,2	%13,1
1900	%44,5	%4,6	%12,9
1910	%30,7	%3,0	%12,7

Çizelge 7. Irklara Göre Okul Çağındaki Bireylerin Yüzdesi			
	Siyahlar ve diğer beyaz olmayanlar	Beyazlar	Toplam
1890	%32,9	%57,9	%54,3
1900	%31,1	%53,6	%50,5
1910	%44,8	%61,3	%59,2

Çizelge 8. 1890, 1900 ve 1910 Yılında Yabancı Ülkelerde Doğup Amerika'ya Yerleşenlerin Sayısı	
1890	9.249.547
1900	10.341.276
1910	13.515.886

Çizelge 9. 1890, 1900 ve 1910 Yılında Siyah Amerikalıların Sayısı	
1890	7.488.676
1900	8.833.994
1910	9.827.763

Çizelge 10. 1890-1900 ve 1900-1910 Yılları Arasında Beyaz ve Siyah Nüfustaki Artış Yüzdeleri		
	Beyaz Nüfusundaki Artış Yüzdeleri	Siyah Nüfusundaki Artış Yüzdeleri
1890-1900	%17,96 yukarısı	%21,25 yukarısı
1900-1910	%11,25 yukarısı	%22,33 yukarısı

Kaynak: Armstrong, 1980, s.199.

Hipotez 1: 1910 yılında siyahlar 1890 ve 1900'den daha eğitilmişler. Sonuç olarak linç edilmeyi durdurmak için devlete baskı yapabilirlerdi.

Hipotez 2: 1910 yılında siyahlar 1890 ve 1900'den daha eğitilmişler. Bunun anlamı da beyazlar dahil tüm toplumun eğitilmiş siyahlara 1890 ve 1900'den daha fazla para ödedikleri anlamına gelir. Buradan da, siyahlara karşı tutumların değişmesi ortaya çıkmaktadır. 1910 yılında siyahlar beyaz toplum tarafından 1890 ve 1900'dakinden daha çok okuryazar olarak algılanıyordu.

Hipotez 3: 1900-1910 yılları arasında beyaz nüfus siyahlardan daha hızlı bir şekilde arttığından, 1910'da siyahların linç edilme sayısı azalır, çünkü siyahlar önemsiz ve zararsız azınlık olarak algılanıyor olabilir.

Hipotez 4: 1910 yılında şehirlerde yaşayan siyah sayısı 1890 ve 1900'den daha fazladır. Çünkü siyahların iyi polis korumaları olabilir, bu da siyahların 1910'da daha az linç edilmesine sebep olur.

Hipotez 5: 1900-1910 yılları arasında yabancı ülkede doğup gelenlerin sayısının artmasıyla, yerli beyazların düşmanlığı siyahlardan onlara geçti. Bu durum 1910'da linç edilen siyah sayısının azalmasına sebep oldu.

Hipotezler oluşturulduktan sonra öğrenciler beşer kişilik gruplara ayrılmış ve her hipotezi bir grup belirlenen kaynaklardan araştırmıştır. Sonunda da çözümler değerlendirilerek bir sonuca ulaşılmıştır (Armstrong, 1980). Dikkat edilirse, bu problem durumunda öğretmen öğrencilere belli bir rol/roller vermemiştir. Bu da göstermektedir ki probleme farklı perspektiflerden bakmak yararlıdır ama sınıfta problem çözme süreci için şart değildir.

Farklı Materyal ve Tekniklerle Oluşturulmuş Problem Durumu Örnekleri

Günümüzde Türkiye'de okutulan hayat bilgisi ve sosyal bilgiler kitaplarında problem teşkil eden konulara değinilmektedir. Çevre kirliliği, trafik, sigara kullanmak, bilinçsiz tüketim, deprem bunlardan birkaçıdır. Fakat bu problemler, öğrencilerin problem çözme sürecine girebilecekleri bir anlayışla sunulmamaktadır. Örneğin; ilköğretim 3. sınıf "Bilinçli Tüketim ve Verimlilik" ünitesinde öğrencilerin yapması gerekenler hep yapıyormuşçasına anlatılmaktadır. "Alışverişe çıkarken, gereksinimlerimizi öncelik sırasına göre listeleriz. Gereksinimlerimizi listelerken, önceliği zorunlu gereksinimlerimize veririz. Zorunlu olmayan gereksinimlerimizi karşılamak için ısrarcı davranmayız" (Bayraktar ve Karadaş, 2002: 33) gibi. Böyle bir sunum öğrenciler için ürün odaklı öğrenmenin dezavantajlarını taşımaktadır. Öğrencilere "Sizin düşünmenize gerek yok bu anlatılanlar yapılmalıdır." mesajı iletilmektedir. Bu durumda öğretmenlerin değişik malzemeler kullanarak problem durumları oluşturmaları gerekmektedir. Aşağıda farklı materyal ve tekniklerle oluşturulmuş problem durumu örnekleri sunulmuştur.

Karikatür Temelli Problem Durumu

Karikatürler eğlenceli olduğu kadar aynı zamanda da düşündürücüdür. Probleme dayalı öğrenmeye başlangıç için ders amaçları ile tutarlılık gösteren ve sorgulanması öğrencileri bir düşünme ve araştırma sürecine götürebilecek bir ya da bir seri karikatürün kullanılması ilgi çekici olabilir. Aşağıda karikatür temelli bir problem durumu örneği yer almaktadır. Bu karikatür ilköğretim 2. sınıfta okutulan *İletişim* ünitesinin işlenmesinde kullanılabilir ve iletişimin anlamını ve önemini kavramakta ve iletişim ile ilgili pek çok bilginin araştırılmasında çıkış noktası olabilir.

Karikatür öğrencilere gösterildikten sonra öğrencilerden karikatürde gördüklerini anlatmaları istenebilir. Kadın kocasına ne söylemektedir? Kocasının onunkine nasıl cevap vermektedir? Sizce kadın kocasına anlatmak istediğini anlatabilmiş midir? Kocasının kadına nasıl yanıt verebilirdi? Sizce burada bir problem var mıdır? Problemin kaynağı kimdir? Sorular sorularak problemi belirlemeleri sağlanabilir.

Pantomim (sessiz oyun) Temelli Problem Durumu

Pantomimde öğrenciler ne anlatıldığını bulmaya çalışırlar. Bu uygulama öğrencileri “Nasıl anlatalım?”, “Neyi anlatıyorlar?” gibi sorularla düşündürdüğü ve hareket ihtiyaçlarının karşılanmasına elverişli olduğu için yararlıdır (Ün Açıkgöz, 2002). Pantomimde sunulan ikilemler probleme dayalı öğrenmeye başlangıç için iyi bir yol olabilir. Aşağıda 2. sınıf *İletişim* ünitesinde iletişim araçlarının kullanımına yönelik bir pantomim örneği sunulmuştur.

LÜTFEN BENİ DİNLEYİN!

“pantomim”

Küçük çocuk, anne, baba, ağabey ve abladan oluşan 5 kişilik bir aile vardır. Küçük çocuk okuldan eve gelir. Aile bireyleri evdedir. Çocuğun bir sorusu vardır ve soruyu sorabilmek için teker teker aile bireyelerine gider ama anne TV izlemekte, baba gazete okumakta, abla bilgisayarda ödevini yazmakta, ağabey ise kulaklığı ile müzik dinlemektedir. Kimse onunla ilgilenmez (*Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı 3. sınıf öğrencisi Ayça Bağmen tarafından yazılmıştır*).

Pantomimdeki roller sınıftaki öğrencilere dağıtılır. Pantomim sınıfta sergilendikten sonra; “İzlediğiniz pantomimde neler olmaktadır? Aile bireyleri neler yapmaktadırlar? Sizce annenin, babanın, ablanın ve ağabeyin davranışı doğru mudur? Sizce izlenen pantomimde bir problem yaşanmakta mıdır? Problem kimin problemidir?” gibi sorular yöneltilebilir ve sonrasında öğrencilerin problemi belirlemeleri istenebilir.

Drama Temelli Problem Durumu

Bir başka problem durumu drama ile canlandırma yolu olabilir. Yine aşağıda 2. sınıf *İletişim* ünitesinde kullanılacak bir drama örneği verilmiştir.

SEN ZATEN HEP BÖYLESİN!!!

“drama”

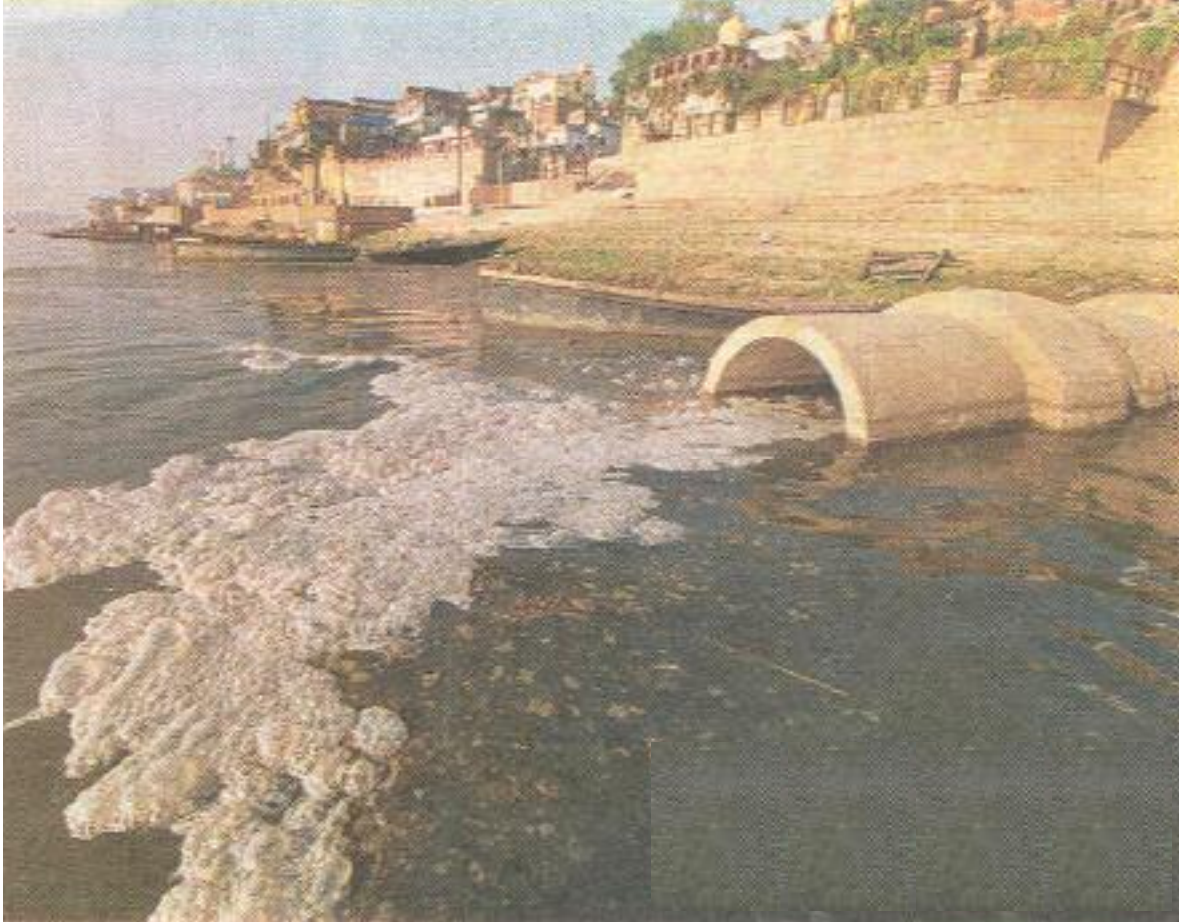
Baba, gazete okur, anne, önündeki iş dosyalarıyla ilgilenir. Çocuk, bir köşede oyun oynar. Çocuk oyun oynamaktan sıkılır ve dışarı çıkmak ister, babası ilgilenmez gazetesini okumaya devam eder, annesi ise söylenir ve babanın kızıyla ilgilenmediğinden her şeyle kendisinin ilgilenmek zorunda kaldığından yakını. Çocuk babasına gitmek istediğini bir türlü anlatamaz, babası dinlemez. Anne ve baba tartışmaya başlarlar. Çocuk üzgün bir surat ifadesiyle odasına gider, o sırada çocuklarının odadan ayrıldığını fark eden anne ve baba, birbirlerine söylenerek odadan çıkarlar (*Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı 3. sınıf öğrencisi Ayça Bağmen tarafından yazılmıştır*).

Daha önceden sınıfta roller dağıtılır. Çocuklara dramanın konusu basitçe anlatılır ve doğaçlama yaparak dramayı sınıfta sergilemeleri sağlanabilir. Drama sonrası problemin belirlenmesi amacıyla tartışma açılır. İzlediğiniz oyunda anne, baba ve çocuk arasında nasıl bir ilişki vardır? Sizce bu ailedeki anne ve baba çocuğa ve birbirlerine karşı olan sorumluluklarını yerine getiriyorlar mı? Sizce bu ailede bir problemin varlığından söz edilebilir mi? Problem ne olabilir?

Fotoğraf/resim Temelli Problem Durumu

Bazen sayfalar dolusu yazıların anlatamadığını bir resim anlatabilir. Gazetelerden, dergilerden bu tür resimler bulunabilir veya öğretmenler kendi çektikleri resimlerle bile problem durumunu sunabilir. Aşağıda 07.04.2004 tarihli Türkiye Gazetesi'nden alınmış bir resim verilmiştir. Bu resim ilköğretim 5. sınıf *Güzel Yurdumuz Türkiye* ünitesinin çevre sorunları ve çevre sorunlarının doğurduğu sonuçları daha derinlemesine incelemek amacı ile kullanılabilir.

Resim öğrencilere gösterilir ve öğrencilerin resimde neler gördükleri sorulur. Resimdeki atıklar nereden geliyor olabilir? Denizde yaşayan canlılar nasıl etkilenmiş olabilir? Bu görüntü sizce bir problem oluşturmaktadır mı? Bu problemi bir soru cümlesi ile ifade ediniz. Bu şekilde öğrencilerin beyin fırtınası yaparak problemi ifade etmeleri sağlanabilir. Bu görüntünün oluştuğu bir çevrede olsaydınız neler hissederdiniz?

Makale Temelli Problem Durumu

Makalelerde de farklı problem durumları yer alabilir. Öğretmenlerin bol bol okuması ve okudukları makalelerden kesitleri derslerine taşıması problemin sunumu için iyi bir yoldur. Aşağıdaki makalede bilinçli tüketicilikle veya teknolojinin hayatımızdaki etkileri ile bağlantılı düşünülebilecek bir durum sunulmuştur.

BAZ İSTASYONLARI

“çatıdaki ölüm”

İletişim araçları, özellikle son zamanlarda kullanımı artan cep telefonları hayatımızı kolaylaştırmaktadır. Teknoloji, iletişimi kolaylaştırırken bizi bazı bilinmeyenlerle de karşı karşıya bırakmaktadır. Cep telefonlarının her yerde çekmesi için baz istasyonlarının yaygınlaştırılması gerekmektedir. Baz istasyonlarının sağlığımız üzerindeki etkileri uzun süre bilinmezler arasında yer almış; ancak artık yavaş yavaş bu etkiler belirlenmeye başlanmıştır. Bu bilgilerin olumlu olmadığı ise artık bilinen bir gerçektir. Örneğin, Japonya’da atom bombası atılışından 7-10 yıl sonra kanserlerin artmaya başlaması gibi baz istasyonlarının kurulduğu yerlerde yaşayanlarda ve çok fazla cep telefonu kullanıcılarında da sağlık sorunları yıllar sonra birden patlak verecektir.

Baz istasyonları, iletişim alanını genişletmek için bina çatılarına kurulan, genellikle beyaz renkli ve kutu şeklinde, 4 metre boyunda, iki çubuk anten ile bir çanak antenden oluşun mikrodalga yayan cihazlardır (Pezik ve Deniz, 2000).

Yukarıda verilen makale kesiti öğrencilere dağıtılıp sınıfta okunduktan sonra öğrencilere makaleye yönelik sorular sorulabilir. Cep telefonları son zamanlarda iletişimi nasıl etkilemiştir? Cep telefonu kullanımındaki artış nasıl değerlendirilebilir? Cep telefonu kullanım yaşı kaçta inmiştir? Sizce kaç metrede bir apartmanların çatısında baz istasyonlarına rastlanabilir? Cep telefonlarının kullanımı ve baz istasyonlarının artışı bir sorun oluşturmaktadır mıdır? Oluşturmaktadır ise problemi ifade ediniz.

Hikâye/öykü Temelli Problem Durumu

Hikâyeler küçük yaşlardan itibaren çocukların hep ilgisini çeker. Farklı edebî ürünleri kullanarak öğretmenler nitelikli problem durumları oluşturabilirler. Öykü önce okunur daha sonra -istenirse canlandırılabilir- üzerinde konuşulup tartışılarak problemin ne olduğuna karar verilir. Aşağıda, yukarıdaki makalenin içeriği ile paralel düşünülebilecek bir problem durumu vardır. Çünkü teknolojinin bize faydalarının yanında zararları da söz konusudur.

TEKNOLOJİNİN GETİRDİKLERİ

“Öykü”

“Olmuyor olmuyor!” diye haykırdı Tuncay. Babası merakla Tuncay’ın odasına girdi. “Oğlum ne oldu?” diye sordu. Tuncay yüksek bir sesle “Baba yıllık ödevimi hazırlamaya çalışıyorum ama yazı yazmaktan ellerim koptu. Yorulduğum için güzel de yapamıyorum. Arkadaşlarım evde bilgisayarlarında rahatlıkla yazıyor. Baba çağ değişti, artık bize de bir bilgisayar almanın zamanı gelmedi mi?” “Sen şimdi uyu, bir çaresine bakarız.” diyerek yatıştırdı baba.

Tuncay’ın babası Aziz, bir fabrikada işçiydi. Orta hâlli bir aile babasıydı. Baba oğluna nasıl bilgisayar alacaktı! Bütçesi buna uygun değildi. Ama bir baba olarak oğluna mahcup olmak istemiyordu. Kahvede arkadaşlarıyla otururken üzgün ve çaresiz olduğu yüzünden belli olan Aziz’e arkadaşları sorununu sordu. Aziz

arkadaşlarına anlatınca, arkadaşları bir araya gelerek ona borç para verdiler. Aziz çok duygulanmıştı. Ama yine de kararsızdı.

Tuncay ertesi gün eve geldiğinde büyük bir sürprizle karşılaştı. Odasında çok güzel bir bilgisayar vardı. Baba Aziz oğluna verdiği sözü yerine getirme mutluluğuyla almış olduğu borcun tedirginliğini bir arada yaşıyordu. İçinden “Biraz sıkışırız ama hâllerim” diyordu.

Sabah uyandığında içinde garip bir his vardı Aziz’in. Otobüs durağında fabrika dolmuşunu bekliyordu. Dolmuş gecikmişti, sanki Aziz’i işe götürmek istemiyordu. Bu garip his tüm benliğini kapladı.

Fabrikanın önüne geldiğinde kızgın bir grupla karşılaştı. İçlerinde çok sevdiği arkadaşları da vardı. Heyecanla, “Ne oldu?” diye sordu. Arkadaşları sinirli bir şekilde “Fabrika tam olarak bilgisayar sistemine geçmiş. Yüz işçi işten çıkarılmış. Artık yüz işçinin yapacağı işi bilgisayarlar yapacakmış. İşten çıkarılanların listesi şurada asılı.” Aziz, arkadaşlarına hiçbir şey diyemedi. Listeye doğru ilerlemeye başladı. Ağır adımlarla ilerlerken içinden, “Aman Allah’ım ya benim ismim de varsa, ben ne yaparım?” diye düşünürken listeye baktığında gördüğü ilk isim kendi ismiydi.

Eve erken döndüğü için karısı neler olduğunu sordu. Ama bir cevap alamadı. Aziz ağır adımlarla Tuncay’ın odasına girdi. Bilgisayara baktı, bir şey söylemek istercesine dudaklarını kıpırdattı ama söyleyemedi. Sözcükleri yaş olup gözlerinden aktı (*Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı 3. sınıf öğrencisi Melih Kaan Özkardeşler tarafından yazılmıştır*).

Öykü okunduktan sonra sorularla irdelenir. Öyküde neler oldu? Tuncay neden bilgisayara ihtiyaç duydu? Sizce Tuncay’ın babasının durumu çok iyi olmamasına rağmen bilgisayar istemesi doğru mudur? Neden? Tuncay’ın isteği karşısında babası ne yapmıştır? Aziz’in iş yerinde ne gibi değişiklikler olmuştur? Aziz’in yerinde olsaydınız, listeye bakmaya giderken neler hissederdiniz? Fabrika sahibi siz olsaydınız işçi çıkarır mıydınız? Sizce bu ailenin sonuçta bir problemi var mıdır? Varsa nedir? Problem fabrika sahibinin mi, yoksa Tuncay’ın ailesinin midir?

Sonuç

Türkiye’de hayat bilgisi ve sosyal bilgilerin öğretiminde metotlar açısından çeşitliliğin sağlanması ihtiyacı söz konusudur. Aslında eğitim ortamının monotonluktan kurtarılması, zevkli, öğretici ve düşündürücü olması sadece öğrenciler açısından değil öğretmenler açısından da önemlidir. Bu faydaları sağlayabilecek yaklaşımlardan birisi olan Probleme Dayalı Öğrenme’nin Türkiye’de yaygınlaştırılması için öğretmenlerin teori ve uygulama boyutunda bilgilendirilmesi ve bilimsel araştırmaların arttırılması gereklidir. Bu makalenin de bu amaca hizmet edeceği düşünülmektedir.

Probleme dayalı öğrenme sınıfta uygulanmaya başlanmadan önce çok iyi plânlanması gereken bir öğrenme modelidir. Planlama aşamasında öğretmenlerin program amaçlarını karşılayacak, öğrencilerin ilgilerini çekebilecek, motivasyonlarını yükseltecek ve sorular sormalarını, fikirler üretmelerini sağlayabilecek bir problem durumuna/problem senaryosuna karar vermeleri gereklidir. Uygun durumun/senaryonun bulunması ise öğretmenlerin çabası ile gerçekleşebilir. Öğretmenlerin tüm ihtiyaçları karşılayabilecek bir durum bulabilmeleri kişisel deneyimlerini, gazete ve magazin haberlerini, önlerine çıkan her türlü malzemeyi derse, sürece nasıl taşıyabilirim sorusuyla yaklaşımları ile ilgilidir. Problem durumuna/problem senaryosuna karar verdikten sonra öğretmenlerin basamaktan basamağa nasıl geçileceğini, değerlendirmenin nasıl yapılacağını önceden

belirlemeleri gereklidir. Bütün bu ön hazırlıklar tamamlandıktan sonra sıra, öğrencilerin probleme dayalı öğrenme hakkında bilgilendirilmelerine ve problem durumu/problem senaryosu ile karşılaştırılmalarına gelir.

Kaç basamaklı bir probleme dayalı öğrenme süreci kullanılacaksa öğrencilere bu basamaklar açıklanır. İlk çalışmalar öğrencilerin sürece alışmaları açısından daha basit seçilebilir. Sonrakilerde ise hem daha zor hem de daha fazla sayıda basamak kullanılabilir. Problem durumları/problem senaryoları bu makalede verilen örneklerde olduğu gibi, karikatür, pandomim, drama, fotoğraf/resim, makale, öykü gibi farklı materyal ve tekniklerden yararlanılarak oluşturulabilir. Pek çok karikatür eğlenceli aynı zamanda da düşündürücüdür. Dersin amaçları ile de tutarlılık gösteren ayrıca sorgulanması öğrencileri bir düşünme ve araştırma sürecine götürebilecekse böyle bir materyalin kullanılması ilgi çekici olabilir. Pandomim ve dramının konusunu öğretmenler kendileri yazabilir veya değişik kaynaklardan faydalanabilirler. Böyle bir problem senaryosu daha önceden sınıfta roller dağıtılarak seviyeye ve konuya göre doğaçlama ya da canlandırma ile sunulabilir. Bazen sayfalar dolusu yazının anlatmadığını bir resim anlatabilir. Gazetelerden, dergilerden bu tür resimler bulunabilir veya öğretmenler kendi çektikleri resimlerle bile problem durumunu sunabilir. Makalelerde de farklı problem durumları yer alabilir. Öğretmenlerin bol bol okuması ve okudukları makalelerden kesitleri derslerine taşıması problemin sunumu için iyi bir yoldur. Hikâyeler küçük yaşlardan itibaren çocukların hep ilgisini çeker. Farklı edebî ürünleri kullanarak öğretmenler nitelikli problem durumları oluşturabilirler.

Bu makalede tartışılan tüm problem durumları/problem senaryoları sorularla beyin fırtınası yapılarak irdelendikten sonra olası çözüm önerileri için hipotezler üretilip, bilgiler farklı kaynaklardan araştırılmalıdır. Araştırılarak elde edilen bilgiler incelenip, değerlendirilip, analiz edildikten sonra çözüm önerilerinin doğru olup olmadığına veya uygulanıp uygulanamayacağına karar verilmeli ve bir sonuca ulaşılmalıdır. Ulaşılan sonuç ise bir cümle ile ifade edilebilir.

Kaynaklar

- Armstrong, D. G. (1980). *Social Studies in Secondary Education*. New York: Collier Macmillan Co., Inc.
- Barth, J. L. ve Demirtaş, A. (1997). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: YÖK ve Dünya Bankası.
- Bayraktar, M. ve Karadaş, M. (2002). *İlköğretim Hayat Bilgisi Ders Kitabı*. Ankara: Küre Yayıncılık.
- Chapin, J. R. ve Messick, R. G. (1992). *Elementary Social Studies: A Practical Guide*. Second Edition. New York: Longman.
- Collette, A. ve Chiappetta, E. (1989). *Science Instruction in the Middle and Secondary School*. Merrill Publishing Company.
- Delisle, R. (1997). *How to Use Problem-Based Learning in the Classroom*. Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Henson, K. T. ve Eller, B. F. (1999). *Educational Psychology for Effective Teaching*. Wadsworth Publishing Company.
- Howard, J. B. (1999). "Using A Social Studies Theme to Conceptualize A Problem". *Social Studies*, 90, 171-177.
- Pezik, E. ve Deniz, B. (2000). Baz İstasyonları "Çatıdaki Ölüm". Baz İstasyonları Raporu. İnternette 02.06.2003 tarihinde elde edilmiştir. (<http://www.tuketiciler.org/baz.html>).

- Meyer Ohle, H. (2003). Problem Based Learning. İnternetten 26.07.2004 tarihinde elde edilmiştir.
(<http://www.cdtl.nus.edu/success/s123.htm>).
- Öztürk, C. ve Baysal, Z. N. (1999). İlköğretim 4-5. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumu. 4. *Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu*. Denizli: Pamukkale Üniversitesi, 15-16 Ekim.
- Saban, A. (2002). *Öğrenme Öğretme Süreci Yeni Teori ve Yaklaşımlar* (Gözden geçirilmiş 2. Baskı) Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Shepherd, A. ve Cosriff, B. (1998). "Problem-Based Learning: A Bridge Between Planning Education and Planning Practice". *Journal of Planning Education and Research*, 17, 348-357.
- Stepien, W. J. ve Pyke, S. L. (1997). "Designing Problem-Based Learning Units". *Journal for the Education of the Gifted*, 20(4). 380-400.
- Ülgen, G. (1997). *Eğitim Psikolojisi*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Ün Açıkgöz, K. (2002). *Aktif Öğrenme*. İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Torp, L. and ve Sage, S. (1998). *Problems as Possibilities Problem-Based Learning for K-12 Education*. Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Van Cleaf, D. W. (1991). *Action in Elementary Social Studies*. Englewood Cliffs: Prentice Hall, Inc.
- Wang, H. ve diğerleri (1998). Problem Based Learning. İnternetten 26.07.2004 tarihinde elde edilmiştir.
(<http://www.usc.edu/hsc/dental/ccmb/usc-csp/Quikfacts.htm>).

Summary

FORMING PROBLEM CASES FOR PROBLEM-BASED LEARNING IN SOCIAL STUDIES TEACHING

Zehra Nurdan BAYSAL*

The situation of social studies teaching in Turkey cannot show parallelism with the one in the world of education. In general, Turkish education continues to disregard development in the fields such as personal differences, learning styles, different areas of intelligence. It neglects the need of modernizing course book. Problem-based learning model is not a new model. John Dewey presented the steps of an effective problem solving process in the 19th century. This process is quite different from teacher-centered approaches used in many educational institutions (used excessively in Turkey). In this process, (1) Problem cases examined, (2) Problem is defined and new ideas about the problem/scenario are produced and (3) Ideas (hypotheses) are tested. In these steps, similar to the process a scientist goes through, students work in small groups and helped to complete their efficiency of knowledge and transfer the knowledge to new cases.

The application of problem-based learning model enhances students' cognitive and research abilities and habits of working effectively in a team. It enables students to express their ideas and it teaches them to find research sources and to plan for a study. Furthermore, this model enables students to reflect on real-life situation or problem and the subjects in their course books in a detailed way. Restrictive features of problem-based learning model exist: (1) it requires more instructional time than the traditional one, (2) lots of sources cannot meet the need of information necessary for this model, (3) group-works raise certain difficulties and (4) it requires a kind of evaluative/ system, totally different from the traditional one.

Problem-based learning model needs to be planned very well before being applied in a classroom. In the stage of planning, teachers should decide on a problem case which can compete with their course objectives and draw students' attention, increase students' motivation and direct them to ask questions and produce new ideas. The possibility of finding a relevant case/scenario depends on teacher's effort. In other words, they must integrate their personal experiences, newspaper and magazine news and other materials social lives into their lessons.

Teachers should, after deciding on the problem case/scenario, plan how to pass from a step to others and what kind of an assessment method to use. After all these preparations, they inform students about problem-based learning and make them encounter the problem case/scenario.

The steps, to be used in this process should be explained to the students clearly. With the aim of getting students used to the process, initial studies can be selected among easy ones. Problem cases/scenarios can be formed using different techniques and materials such as caricatures, pantomime, pictures, articles and stories. There are many ways to make students encounter a problem case/scenario. Caricatures are mostly both funny and thought-provoking. To form such a problem scenario teachers can distribute roles to the students beforehand or can present in the form of extemporization or animation. Sometimes, a sole picture can tell what lots of pages of writing mean. Such kinds of pictures are in newspapers or magazines and can be used to form a problem case.

Address for correspondence: *Öğr. Gör. Dr. Zehra Nurdan Baysal, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, nurdanbaysal@hotmail.com.

Teachers can present a problem case even by using pictures they themselves took. Also, articles may contain different problem cases. So a good way of forming problem cases is that teachers read and carry some important and necessary parts of the materials to the classroom. Children, from early ages, are interested in (short) stories. So teachers can form qualified problem cases using different literary genres. Our objective is to inform those interested in the subject.